

Datum
2020-03-27
Vår referens
Hanna Axelsson
Projektsekreterare
Hanna.axelsson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Miljödepartementet om Vägen till en klimatpositiv framtid (SOU 2020:4) MN-2020-2016

Sammanfattning

Statens klimatpolitiska vägvalsutredning har tagit fram ett betänkande om kompletterande åtgärder i syfte att nå negativa utsläpp av växthusgaser. Betänkandet innehåller en strategi med principer och mål för kompletterande åtgärder, samt en handlingsplan och fyra remissförslag som behövs för att nå dessa mål. En remissförfrågan har skickats till Malmö stad.

Miljönämnden ställer sig överlag positiva till regeringens betänkande, förutsatt att huvudfokus i det svenska klimatarbetet även i fortsättningen läggs på utsläppsminskningar. Vidare anser miljönämnden att det är viktigt att ansvariga myndigheter klargör lokaliseringen av de olika åtgärder och anläggningar som föreslås, liksom hur dessa ska finansieras. Det vore exempelvis olyckligt om kostnader för dessa åtgärder och anläggningar hamnade på de enskilda kommuner där de placeras. Miljönämnden önskar också tydligare information om hur effektiv avskiljning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS) är, samt de negativa effekter som kan uppstå vid åtgärder utanför Sveriges gränser.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på Miljödepartementets remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2020-03-27
- Remiss från Miljödepartementet om Vägen till en klimatpositiv framtid

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2020-04-21

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Miljödepartementet har skickat en remiss till Malmö stad. Stadskontoret har översänt remissen till bland annat miljönämnden för yttrande med sista svarsdag den 2020-03-31 men anstånd har begärts och beviljats till 2020-04-24.

Bakgrund

Statens klimatpolitiska vägvalsutredning har tagit fram ett betänkande om kompletterande åtgärder till utsläppsminskningar. Dessa syftar till att, vid sidan av utsläppsminskningar, nå nettonollutsläpp samt på sikt nettonegativa utsläpp av växthusgaser. Betänkandet innehåller principer och mål för en politik för kompletterande åtgärder, samt en handlingsplan för att nå dessa mål.

Nettonollutsläpp innebär att de utsläpp av växthusgaser som orsakats av mänskliga aktiviteter är lika stora som upptaget av växthusgaser på grund av mänskliga aktiviteter. Sverige har som mål att uppnå nettonollutsläpp till 2045. Med negativa nettoutsläpp menas att upptaget av växthusgaser genom mänskliga aktiviteter är högre än utsläppen. Om inte de globala utsläppen minskar mycket snabbt i närtid kommer, enligt FN:s klimatpanel IPCC, stora negativa utsläpp att krävas efter 2050 för att klara Parisavtalets temperaturmål.

Kompletterande åtgärder definieras i detta sammanhang som åtgärder vilka syftar till att uppnå negativa utsläpp av växthusgaser, det vill säga att mer koldioxid och andra växthusgaser tas upp än släpps ut. Detta kan uppnås genom ett antal olika metoder. De åtgärder som föreslås i betänkandet är följande.

Ökad kolsänka i skog och mark

Metoden handlar om att införa åtgärder som ökar upptaget av koldioxid. Detta kan göras via ökad odling av fånggrödor (grödor som odlas på åkermark i träda) och energiskog, beskogning samt skogsjordbruk. En annan metod är återvätning av skogs- och jordbruksmark, det vill säga att vissa tidigare våtmarksområden där det numera drivits skogs- och jordbruk återgår till att vara våtmarksområden.

Avskiljning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS)

Detta innebär att biogen koldioxid (koldioxid som kommer från förbränning av biologiskt material) från punktutsläpp, såsom pappersmassabruk eller bioeldade kraftverk, fångas in och lagras.

Verifierade utsläppsminskningar i andra länder

I stället för att genomföra åtgärder inom Sveriges gränser syftar detta till att investera i åtgärder som leder till utsläppsminskningar i andra länder.

Andra tekniker för negativa utsläpp

I betänkandet nämns också andra tekniker för att uppnå negativa utsläpp. De som bedöms kunna bidra signifikant till negativa utsläpp innan mitten av seklet är att binda koldioxid i biokol, krossad rivningsbetong samt slagg från avfallsförbränning.

I betänkandets konsekvensanalys står: ”Inget av utredningens förslag ändrar fördelningen av uppgifter mellan stat och kommun eller innebär en reglering av den kommunala verksamheten.”

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ställer sig överlag positiv till regeringens betänkande om kompletterande åtgärder för att kunna uppnå både Malmös klimatmål och de nationella klimatmålen. Inom Malmö finns punktutsläppskällor, exempelvis en avfallsförbränningsanläggning, vars utsläpp är svåra att minimera. Kompletterande åtgärder kan därmed vara av vikt för att Malmös klimatmål ska uppnås.

Miljönämnden anser att det är viktigt att huvudfokus i det svenska klimatarbetet även i fortsättningen är utsläppsminskningar, då det är det mest effektiva sättet att hejda framtida klimatförändringar. Kompletterande åtgärder ska vara just kompletterande, och inte ett alternativ till utsläppsminskningar.

Av betänkandet framgår ännu inte var de olika åtgärder som föreslås ska genomföras. Det är viktigt att ansvariga myndigheter (Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Energimyndigheten, Sida och länsstyrelserna) i nästa steg klargör lokaliseringen av de olika åtgärder och anläggningar som föreslås, liksom hur dessa ska finansieras. Det är inte rimligt att kostnader för dessa åtgärder och anläggningar belastar de enskilda kommuner där de lokaliseras.

Vidare anser miljönämnden att tidsaspekten behöver tydliggöras i kommande arbete med kompletterande åtgärder. Av utredningen framgår att ”ju tidigare stora utsläppsminskningar och negativa utsläpp kommer till stånd, desto lägre blir behovet av negativa utsläpp under århundradets andra hälft för att kompensera för en överskriden koldioxidbudget för 1,5 °C” (s 30). Det bör därför klargöras när åtgärder, liksom regelverk, behöver finnas på plats för att kunna uppnå de mål som satts för 2030 och 2045, då nyttan blir större ju tidigare man börjar.

CCS-teknik är fortfarande endast under utveckling i Sverige, enligt Naturvårdsverket. Det är viktigt att man i det kommande arbetet utreder hur effektiva åtgärder inom detta område kommer att vara i förhållande till investeringskostnaderna.

När det gäller utsläppsminskningar i andra länder skulle miljönämnden i nästa steg vilja ha tydligare exempel på vad detta innebär, både på nationell och kommunal nivå. Det har på senare tid framkommit fall där utsläppsminskningar i andra länder, i form av klimatkompensation via trädplantering, lett till negativa effekter, såsom att lokalbefolkningen fördrivits från sin mark, vilket bland annat en granskning i Dagens Nyheter under hösten 2019 visade. Det är således viktigt att säkerställa att den här typen av åtgärder inte får andra negativa konsekvenser innan man investerar i dem.

Barnkonventionen

Beaktande av barnkonventionen är inte aktuellt i detta ärende.

Förslaget har utarbetats av Hanna Axelsson, projektsekreterare, på miljöstrategiska Avdelningen. Samråd har skett med Ann Häger, projektledare, Malin Norling, projektledare, Matilde Törnqvist, enhetschef, samt Olof Liungman, avdelningschef, på miljöstrategiska avdelningen.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Olof Liungman
Avdelningschef
Miljöstrategiska avdelningen